

PÕLLUMAJANDUSTOOTJA III

Erialad spetsialiseerumisel:

- **taimekasvatus** (teravilja-, kartuli-, köögivilja-, õlikultuuride kasvatus, puuviljandus, iluaiandus, rohumaaviljelus)
- **loomakasvatus** (veise-, sea-, lamba-, kitse-, hobuse-, väikeloomade- ja linnukasvatus, mesindus)
- **alternatiivpõllumajandus**

EESSÕNA

Põllumajandustootja III kutsestandard on asjaomaste institutsioonide poolt kokkulepitud nõuete kogum töötajale esitatavatest oskustest, teadmistest ja vajalikest isikuomadustest.

Kutsestandardi kavandi koostas Toiduainetööstuse ja Põllumajanduse Kutsenõukogu juurde moodustatud põllumajanduse töörühm koosseisus:

Sirje Tamkõrv	Põllumajandusministeerium
Eino Peedel	Võrumaa Kutsehariduskeskus
Aita Sauemägi	Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus
Ivi Kibbal	Jäneda Õppe- ja Nõuandekeskus
Alvar Timmi	Eestimaa Talupidajate Keskliit
Alar Valdi	Harju Taluliit
Riho Kala	Olustvere Kõrgem Põllumajanduskool
Tambet Valdma	Põltsamaa Kodu- ja Põllutöökool
Piret Pihel	Lehtse vallavanem, talupidaja

Ajavahemikus 27. oktoober – 9. november 2000 a. viidi läbi kutsestandardi kavandi arvamusküsitlus Eesti erinevates piirkondades moodustatud töörühmades, millede koosseisu kuulusid 32 ettevõtte esindajad.

Põllumajandustootja III kutsestandardi lõppredaktsiooni koostamisel on eeltoodud töörühm arvestanud kutsestandardi kavandi kohta arvamusküsitlusel tehtud ettepanekuid ja märkusi.

Kutsestandardi koostamisel on arvestatud CEDEFOP'i (European Centre for the Development of Vocational Training – Euroopa Kutsehariduse Arenduskeskus) poolt koostatud Euroopa Liidu liikmesriikide kutseoskuse nõuete võrdleva analüüsiga ja Soome kutsekvalifikatsiooninõuetega (näyttötutkintojen kuvaukset)

Käesolev kutsestandard on koostatud esmakordselt.

Põllumajandustootja III kutsestandard on kinnitatud 28. novembril 2000. a. Toiduainetööstuse ja Põllumajanduse Kutsenõukogu otsusega nr. 4.

Kutsestandardis määratletud kutsekvalifikatsioon on kantud kutseregistrisse.

1 KASUTUSALA

- 1) töötajate kvalifikatsiooninõuete määramine
- 2) õppekavade, koolitusprogrammide väljatöötamine
- 3) eksaminõuete väljatöötamine, kutse kvalifikatsiooni tõendamine ja hindamine
- 4) aluse andmine rahvusvaheliste kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide võrdlemiseks

2 KUTSEKVALIFIKATSIOONISÜSTEEMI TERMINID

Kutsestandard – kokkulepitud nõuete kogum kutse või eriala konkreetse tasemel vajalikest oskustest, teadmistest ja isikuomadustest.

Kutsekvalifikatsioonitasemed

Algtase – kutsealaste teadmiste ja oskuste nõue puudub; tööülesanded rutiinsed, ettekirjutatud; tööülesanne juhib töötajat; vastutus kaudne.

I tase – kutsealased teadmised ja oskused on omandatud kas läbi koolituse või pidevalt töötades; töö kellegi juhendamisel; toimetulek piiritletud tööülesannetega; vastutus oma tööülesannete ulatuses.

II tase – kutsealastele teadmiste ja oskustele lisandub vilumus; toimetulek erisuguste tööülesannetega; koostöövõime meeskonnas; vastutus tööülesannete täitmise eest.

III tase – kutsealane meisterlikkus; kutsealaste teadmiste ja oskuste edasiõpetamine; toimetulek keerukate ja vahelduvate tööülesannetega; valmisolek vastutuseks ressursside jagamise ja teiste töö eest.

IV tase – kutsealastele teadmiste ja oskustele lisanduvad juhtimisalased teadmised, oskused ja hoiakud; toimetulek paljude keerukate ja vahelduvate tööülesannetega muutuvates olukordades; vastutus ressursside jagamise ja teiste töö eest.

V tase – majandustegevuse valdkonna teoreetiliste aluste tundmine; toimetulek mitmekesiste menetlusviiside valdamist eeldavate tööülesannetega muutuvates ja ootamatutes olukordades; suur iseseisvus, vastutus analüüsimise, diagnoosimise ning otsuste tegemise ja nende elluviimise eest.

Kutseoskused

Üldoskused ja -teadmised – majandustegevuse valdkonnast lähtuvad nõuded üldistele oskustele ja teadmistele.

Põhioskused ja -teadmised – kutsespetsiifilised nõuded oskustele ja teadmistele.

Eri oskused ja -teadmised – kutsespetsiifilised nõuded oskustele ja teadmistele, mis on seotud spetsialiseerumisega.

Lisaoskused ja -teadmised – soovituslikud oskused ja teadmised, mis toetavad ja laiendavad kutseoskusi või seonduvad lisakvalifikatsiooniga.

3 STATISTILISED TÄHISED

Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaatori¹ järgi kuulub põllumajandussaaduste tootmine põllumajanduse, jahinduse ja metsamajanduse valdkonda, kood A.

Ametite Klassifikaatori² järgi kuulub põllumajandustootja 6. pearühma “Põllumajanduse ja kalanduse oskustöölised”, kood 6130.

¹ Statistical classification of economics activities in the European Community (NACE) eestistatud versioon

Kutsestandardi tähis fikseeritakse pärast kutsestandardite registri pidamise põhimääruse jõustumist.

4 KUTSENIMETUS JA KUTSEKVALIFIKATSIOONITASE

Eesti keeles: Põllumajandustootja III
Erialad spetsialiseerumisel:

- taimekasvatus (teravilja-, kartuli-, köögivilja-, õlikultuuride kasvatus, puuviljandus, iluaiandus, rohumaaviljelus)
- loomakasvatus (veise-, sea-, lamba-, kitse-, hobuse-, väikloomade- ja linnukasvatus, mesindus)
- alternatiivpõllumajandus

Inglise keeles: Farmer III
Specialities:

- plant-growing (corn-, potato-, vegetable-, oil-bearing crop-, fruit-growing, decorative gardening, grassland)
- animal husbandry (cattle-, pig-, sheep-, goat-, horse-, small cattle rearing, poultry-rearing, bee-keeping)
- alternative agriculture

Vene keeles: Фермер III
Профессии специализации:

- растениеводство (зерноводство, картофелеводство, овощеводство, выращивание масличных культур, плодоводство, декоративное садоводство, луговоеводство)
- животноводство (скотоводство, свиноводство, овцеводство, козеводство, коневодство, мелкое животноводство, птицеводство, пчеловодство)
- альтернативное земледелие

5 KUTSEKIRJELDUS

Põllumajandustootja põhitegevuseks on põllumajandussaaduste tootmine, esmatöötlemine ja turustamine ning põllumajanduslike teenuste osutamine. Tema peamiseks tööülesanneteks on ettevõtte tootmistegevuse kavandamine ja korraldamine, tootmismahdade ja tööjõu vajaduste planeerimine, tööde juhtimine või teostamine, majandustegevuse üle arvestuse ja aruandluse pidamine, vajadusel ettevõtte esindamine ning klientide ja vahendajatega suhtlemine. Põllumajandustootja töö põhineb põllumajandussaaduste tootmise tehnoloogia heal tundmisel, tuginedes põllumajandussaaduste headele tootmistavadele.

² International Standard Classification of Occupations (ISCO-88) eestistatud versioon

Töö põllumajandustootjana eeldab vastutus- ja otsustusvõimet ning iseseisvust, koostöö- ja õppimisvalmidust ning kohanemisvõimet.

Põllumajandustootja on mõtteviisilt keskkonna hoidja, maaelu ja maakultuuri säilitaja ning edendaja.

Tööspetsiifikast lähtudes tuleb töötada ka välitingimustes, pühapäevadel ja riiklikel pühadel, vajaduse korral ööpäevaringselt. Oma töös puutub ta kokku erinevate allergeenidega.

Põllumajandustootja III spetsialiseerub kas taimekasvatusele, loomakasvatusele või alternatiivpõllumajandusele. Taimekasvatuse valdkonnas toimub kitsam spetsialiseerumine kas ühele või mitmele järgnevatest taimekasvatuse harudest: teravilja-, kartuli-, köögivilja-, õlikultuuride kasvatus, puuviljandus, iluaiandus, rohumaaviljelus. Loomakasvatuse valdkonnas toimub kitsam spetsialiseerumine kas ühele või mitmele järgnevatest loomakasvatuse harudest: veise-, sea-, lamba-, kitse-, hobuse-, väikloomade-, linnukasvatus, mesindus.

Põllumajandustootja kutsestandard on aluseks kutsekeskhariduse õppekava koostamisele ja täiendkoolitusele.

Põllumajandustootja III kutsevalifikatsiooni taotlemisel on nõutavaks haridustasemeks vähemalt põllumajandusalane kutsekeskharidus ja 1-aastane töökogemus põllumajandusettevõttes või kutsestandardi nõuetele vastav täiendkoolitus ja 2-aastane põllumajandusalane töökogemus põllumajandusettevõttes või põllumajanduslikku eriharidust omamata 5-aastane töökogemus edukas põllumajanduslikus ettevõttes.

6 KUTSEOSKUSNÕUDED

6.1 Üldoskused ja -teadmised

6.1.1 Õigusaktid – algtase (vt lisa A)

- 1) põllumajandust reguleerivad standardid ja normatiivid
- 2) keskkonnakaitsealane seadusandlus ja normatiivid
- 3) toiduohutus- ja kvaliteedinõuded
- 4) tööõigus
- 5) lepingute koostamine ja sõlmimine

6.1.2 Klienditeenindus – algtase

6.1.3 Personalijuhtimine – algtase

6.1.4 Läbirääkimiste pidamine

6.1.5 Töökeskkonna ohutus – kesktase

- 1) tööohutus, töötervishoid, esmaabi, töö- ja tootmishügieen
- 2) tuleohutusnõuded, kustutusvahendite kasutamine
- 3) jäätmekäitlus
- 4) keskkonnakaitse ja keskkonnaaudit

6.1.6 Arvuti kasutamise oskus tasemel AO3, AO4, AO7 (vt lisa B)

6.1.7 Keeleoskus (vt lisa C)

- 1) eesti keel – kesktase
- 2) üks võõrkeel – algtase

6.2 Põhioskused ja -teadmised

6.2.1 Majandus

- 1) ettevõtte asutamine, ettevõtte eri vormid, optimaalne suurus – algtase
 - 2) ettevõtte juhtimine – kesktase
 - 3) hindade kujunemine põllumajanduses – kesktase
 - 4) turundus; põllumajandustoodangu turustamine – kesktase
 - 5) tootmissuundade ja -mahu määramine – kesktase
 - 6) rahandus; krediteerimine põllumajanduses; toetused (laenud, liisingud, fondid, otsetoetused) – kesktase
 - 7) äriplaani koostamine – algtase
 - 8) tulude- kulude arvestus; kattetulu ja omahind – kesktase
 - 9) raamatupidamine e. majandusarvestus – algtase
 - 10) ettevõtte raamatupidamist reguleerivad põhilised seadussätted – algtase
 - 11) tekke- ja kassapõhine raamatupidamine – kesktase
 - 12) maksud (tulu-, sotsiaal-, käibemaks jm) – kesktase
 - 13) statistilise informatsiooni kasutamine – algtase
- 6.2.2 Taimekasvatuse – algtase
- 1) mullateaduse, maaviljeluse ja mullaharimise alused
 - 2) põllu- ja rohumaa kultuuride tundmine, kasvatamine
 - 3) väetised ja taimekaitsevahendid, nende hoidmine ja kasutamine
 - 4) umbrohtude, taimehaiguste ja kahjurite tundmine ning tõrje
 - 5) maakasutuse planeerimise alused (põlluraamatu pidamine)
- 6.2.3 Loomakasvatuse – algtase
- 1) loomade ja lindude pidamisviisid
 - 2) loomade ja lindude söötmine
 - 3) loomade ja lindude sigimine
 - 4) veterinaaria alused
 - 5) loomakasvatusalase arvestuse pidamine ja loomade märgistamine
- 6.2.4 Mehhaniseerimine – algtase
- 1) põllumajandusmasinate ja seadmete valik
 - 2) põllumajandusmasinate ja seadmete kasutamine ja hooldus
- 6.2.5 Metsandus – algtase
- 1) metsakasvatuse alused
 - 2) metsakasutus
 - 3) metsakaitse
- 6.2.6 Maakasutus ja ehitus – algtase
- 1) maakasutamine
 - 2) ehituse planeerimine ja hoonetele esitatavad sanitaar-hügieeninõuded
 - 3) maaparandussüsteemide hooldus ja kaitse
- 6.3 Erioskused ja -teadmised – kesktase**
- 6.3.1 Taimekasvatuse
- (teravilja-, kartuli-, köögivilja-, õlikultuuride kasvatuse, puuviljanduse, iluaianduse, rohumaa viljeluse)
- 1) mullateaduse ja maaviljeluse alused
 - 2) mullaharimise alused
 - 3) põllu- ja rohumaa kultuurid, nende kasvatamine ja agrotehnika
 - 4) väetised ja taimekaitsevahendid, nende hoidmine ja kasutamine ning kasutamise planeerimine

- 5) umbrohud, taimehaigused ja kahjurid, nende tõrje
 - 6) maakasutuse planeerimine (külvikorrad ja viljavaheldus)
 - 7) põllu- ja rohumaakultuuride seemnekasvatuse alused, seemnete ja sordimaterjali valik, ost, müük, vahendus ja paljundamine, sellega seonduvad dokumendid
 - 8) tava- ja täppiskülvikute, taimekaitsepretside, kombainide reguleerimine (külvisenormi seadmine jms)
 - 9) koristamise tehnoloogiad, toodangu esmatöötlemine ja valmistoodangu hoiustamine
 - 10) tasuvuskalkulatsioonide koostamine konkreetse taimekasvatusharu ja turustamisviisi puhul, alternatiivsete turustamisvõimaluste tasuvuse hindamine
- 6.3.2 Loomakasvatus
(veise-, sea-, lamba-, kitse-, hobuse- väikeloomade- ja linnukasvatus, mesindus)
- 1) loomade- ja lindude anatoomilised ja füsioloogilised iseärasused
 - 2) tõud ja jõudlusnäitajad
 - 3) aretus ja sigimine
 - a) aretusplaan, tõuloomade-lindude valik, ost, müük ja vahendus ning sellega seotud dokumendid
 - b) paaride valik, paaritus-seemendusplaanide koostamine, paarituste-seemenduste korraldamine ja dokumenteerimine
 - c) tiinus, poegimine ja poegimisabi – loomadel; haudemunade valik, kogumine, hautamine, koorumine– lindudel
 - d) tarberistamine
 - 4) pidamisviisid
 - 5) farmiseadmed ja nende kasutamine
 - 6) söötade tootmine, söödatootmismasinad ja -seadmed
 - 7) söödad ja söötmine
 - a) söötade organoleptiline hindamine
 - b) söödaratsioonide koostamine
 - c) aastase söötmisplaani koostamine koos kuluanalüüsiga
 - d) söötade kasutamine - söötade ettevalmistamine ja söötmine
 - 8) põhilised haigustunnused, haigused ja ravi; zoohügieen, tauditõrje ja vältimatu esmaabi
 - 9) toodangu esmatöötlemine ja valmistoodangu turustamine
 - 10) tasuvuskalkulatsioonide koostamine konkreetse linnu- või loomakasvatusharu ja turustamisviisi puhul, alternatiivsete turustamisvõimaluste tasuvuse hindamine
- 6.3.3 Alternatiivpõllumajandus
Lähtuvalt tootmissuunast kehtivad punktides 6.3.1 ja 6.3.2 toodud taime- ja loomakasvatuse alaseid teadmisi ja oskusi puudutavad loetelud.

6.4 Lisaoskused ja -teadmised

- 6.4.1 Keevitustööd
- 6.4.2 Metallitööd (treimine, lõikamine, puurimine, keermestamine)
- 6.4.3 Mootorsae käsitlemine (saemotoristi tunnistus)
- 6.4.4 Mürgipritsi kasutamine (sertifikaat)
- 6.4.5 Autojuhtimisoskus (B- ja/või C-kategooria)

- 6.4.6 Põllumajanduslike masinate juhtimise oskus (T-, R- ja/või K-kategooria)
- 6.4.7 Puidu esmane töötlemine
- 6.4.8 Lihtsamad ehitustööd

7 KEHTIVUSAEG

Kutsestandard kehtib 4 aastat. Vastavalt vajadusele võib standardit muuta enne standardi kehtivusaja lõppu.

8 KINNITAJA

Põllumajandustootja III kutsestandardi on kinnitanud Toiduainetööstuse ja Põllumajanduse Kutsenõukogu alljärgnevas koosseisus:

Helve Remmel	Eesti Toiduainetööstuse Liit
Kaul Nurm	Eesti Talupidajate Keskliit
Helle Koppel	Eesti Lihaliit
Rein Reisson	Eesti Piimaliit
Arnold Kimber	Eesti Leivaliit
Peeter Vohu	Eesti Kalaliit
Hannes Rei	Riigimetsa Majandamise Keskus
Valdur Miller	Eesti Aiandusliit
Viktor Sartakov	Eesti Põllumajandustootjate Keskliit
Toivo Orgusaar	Eesti Kalurite Liit
Aldo Tamm	Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda
Toomas Kevvai	Põllumajandusministeerium
Riina Nei	Eesti Toiduainete- ja Maatöötajate Keskliit
Vaike Kilvits	Eesti Pagarite Selts
Marge Kõiva	Haridusministeerium
Helle Aruniit	Riigi Tarbijakaitseamet
Malle Kindel	Sotsiaalministeerium
Tiia Tali	Eesti Kaubandus-Tööstuskoda

KONKREETSETE TEADMISTE JA OSKUSTE TASEMETE KIRJELDUSED

Algtase – mõistete, faktide ja põhimõtete teadmine; põhiliste praktiliste oskuste kasutamine.

Kesktaase – mõistete ja faktide tõlgendamine ja võrdlus, seoste loomine; suure hulga hästi omandatud praktiliste oskuste kasutamine.

Kõrgtaase – seostatud faktide alusel analüüsimine, prognoosimine, järeldamine, üldistamine, hindamine; sügava spetsialiseerumisega oskuste kasutamine tegevusvaldkonna ulatuses.

ARVUTI KASUTAMISE OSKUS ELEMENTAARSEL TASEMEL

Arvutikasutaja oskustunnistus – AO (ECDL – European Computer Driving Licence) on Euroopas välja töötatud infoühiskonna tundmise ja arvutikasutuse kvalifikatsioonistandard, mis katab laiatarbe rakendustarkvara praktiliste baasoskuste taseme. (AO tunnistuse omamine ei ole kutsekvalifikatsiooni taotlemisel kohustuslik.)

7 moodulit:

- AO1 – Infotehnoloogia ja ühiskond
- AO2 – Arvuti kasutamine ja failihaldussüsteemid
- AO3 – Tekstitöötlus
- AO4 – Tabelitöötlus
- AO5 – Andmebaasid
- AO6 – Arvutigraafika
- AO7 – Interneti kasutamine

AO1 INFOTEHNOLOOGIA JA ÜHISKOND

1. Infotehnoloogia kasutamine
2. Eesti ja infotehnoloogia

AO2 ARVUTI KASUTAMINE JA FAILIHALDUSSÜSTEEMID

1. Põhimõisted ja terminid
2. Arvuti kasutamine
3. Failid ja kaustad

AO3 TEKSTITÖÖTLUS

1. Tekstitoimetid, nende formaadid ning üldised tekstiformaadid (*.txt, *.rtf)
2. Töö olemasoleva dokumendiga
3. Uue dokumendi loomine
4. Teksti ümberpaigutamine ja korrigeerimine dokumendis
5. Teksti välimuse muutmine
6. Lehekülje kujundus
7. Töö tabelitega
8. Seosed teiste dokumentide ja programmidega
9. Teksti keele määramine ja õigekeele kontroll
10. Dokumendi trükkimine

AO4 TABELTÖÖTLUS

1. Töö olemasoleva tabeliga
2. Uue tabeli loomine
3. Tabeli kujundamine
4. Andmete sorteerimine (ühe ja mitme tunnuse järgi)
5. Arvutused tabelis
6. Diagrammi loomine
7. Diagrammi parameetrite muutmine
8. Dokumendi päise ja jaluse loomine
9. Tabeli trükkimine

AO5 ANDMEBAASID

1. Olemasoleva andmebaasi kasutamine
2. Uue andmebaasi loomine
3. Päringu koostamine
4. Aruannete koostamine (programmitarga e. nõustaja (Wizard) abil)
5. Andmetabel tekstitoimetis ja tema kasutamise võimalused
6. Andmete (tabeli, päringu tulemuse, aruande) eksportimine tekstifailiks (.txt, .rtf, .doc jm)

AO6 ARVUTIGRAAFIKA

1. Esitluse loomine
2. Kujundamine ja joonistamine

AO7 INTERNETI KASUTAMINE

1. Elektronkiri
2. WWW
3. Uudisgrupid
4. Listid
5. FTP

KEELTE OSKUSTASEMETE KIRJELDUSED

Alljärgnevides nõuetes on lähtunud Eesti Vabariigi keeleseaduses kasutatavatest keeleoskustasemetest, laiendades samad nõuded võõrkeelele.

Eristatakse kolme keeleoskustaset:

Algtase – keele piiratud suuline ja elementaarne kirjalik oskus. Isik tuleb toime tuttavates keelekasutusolukordades, saab aru selgest kõnest igapäevaelu puudutavatel teemadel, mõistab üldjoontes lihtsama teksti sisu ning oskab täita lihtsaid tüüpdokumente ja kirjutada lühikesi tarbetekste.

Kesktaase – keele suuline ja piiratud kirjalik oskus. Isik tuleb toime mitmekesisetes keelekasutusolukordades, saab aru normaalse tempoga kõnest, mõistab raskusteta igapäevaelu kajastavate tekstide sisu, suudab kirjutada oma tegevusvaldkonda puudutavaid tekste.

Kõrgtaase – keele suuline ja kirjalik oskus. Isik väljendab ennast vabalt, sõltumata keelekasutusolukorrast, saab aru ka kiire tempoga kõnest, mõistab raskusteta keerulisemate tekstide sisu, suudab kirjutada stiililt ja funktsioonilt erinevaid tekste.